

ԵՐԵՎԱՆԻ ՎԻԼՅԱՄ ՄԱՐՈՅԱՆԻ
ՊՆՎԱՆ Հ. 138
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ
ՊԵՏԱԿԱՆ ՈԶ ԱՌԵՎՏՏՐԱՋԻՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ

ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

2021 — 2026 թթ.

ՏՆօՐԵՆԻ ՀԱՎԱԿՆՈՐԴ՝ ԼՈՒԻԶԱ ՇԻՂԱՅԻ
ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ 2021

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Նախաբան	3
1. Դպրոցի առաքելությունը	4
2. Դպրոցի բնութագիրը	6
3. Իրավիճակի վերլուծություն	7
4. Զարգացման հիմնական նպատակները, խնդիրները	8
4.1. Դպրոցի գործունեությունը կանոնակարգող իրավական ակտերը (դպրոցի կանոնադրություն, տեղայնացված օրինակելի իրավական ակտեր, ներքին իրավական ակտեր), դրանց վարումը (նորմատիվ փաստաթղթեր)	8
4.2. Կառավարման և խորհրդակցական մարմինները	9
4.3. Բյուջետային հնարավորություններ	11
4.4. Աշակերտական համակազմը	12
4.5. Մանկավարժական համակազմը	12
4.6. Ուսումսական միջավայրը	14
4.7. Դպրոցի համագործակցությունը առանձին կառույցների և նրանց ներկայացուցիչների հետ	16
4.8. Կրթության որակը	18
4.9. Նորարարություն և տեխնոլոգիաներ	18
5. Դպրոցի հիմնական խնդիրների լուծման ուղիները, պատասխանատուները, կատարման ժամանակացույցն ու ֆինանսական միջոցները	19
6. Դպրոցի զարգացման նախընտրելի ուղղությունները	21
7. Սովորողների կարողությունների և հմտությունների զարգացումը	21
8. Դպրոցի դաստիարակչական համակարգի կատարելագործումը	22
9. Հայրենասիրական դաստիարակություն	23
10. Դպրոցում առկա խնդիրների լուծմանն ուղղված քայլեր	24

ՆԱԽԱԲԱՆ

Յուրաքանչյուր որ ունի կրթության իրավունք:
/ ՀՀ Սահմանադրություն, հոդված 39/

Կրթությունը անձի, հասարակության և պետության շահերից ելնող ուսուցման և դաստիարակության գործընթաց է, որը նպատակառուղղված է զիտելիքները պահպանելու և սերունդներին փոխանցելու համար: Շատերը զիտեն, որ անհրաժեշտ է կրթություն ստանալ, բայց ոչ բոլորն են տեղյակ, թե ինչու:

Կրթությունը զիտելիքի տիրապետում է, դրա տնօրինման ունակություն, որն օգնում է մարդկանց կատարել բացահայտումներ, որոնք բարելավում են մեր կյանքը:
Իրոք, ժամանակակից աշխարհում մարդու համար կրթության դերը շատ մեծ է: Խելացի, իրավասումարդն ավելի շատ հնարավորություններ ունի իր ներուժն իրացնելու, ավելի շատ հնարավորություններ՝ բացահայտելու իր տաղանդը: Լուսավոր մարդիկ ավելի հաջողակ ու հեղինակավոր են, նրանք ունեն ընկերների և ծանոթների լայն շրջանակ, հասարակության մեջ նշանակալի կարգավիճակ: Կրթված մարդիկ ունակ են ավելի որակյալ աշխատանքի, և, հետևաբար, նրանք ավելի շատ եկամուտ կստանան, քան նրանք, ովքեր չեն
վերապատրաստվել: Առանց արժանապատիվ կրթության անհնար է ապրել ժամանակակից աշխարհում:

Հայաստանի Հանրապետության կրթական համակարգը նպատակառուղղված է հայ ժողովրդի հոգևոր և մտավոր ներուժի ամրապնդմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների պահպանմանն ու զարգացմանը: Մեր մեծ պետության յուրաքանչյուր քաղաքացի կրթության իրավունք ունի: Այս իրավունքն ամրագրված է մեր երկրի Սահմանադրության մեջ:

Հասարակության մեջ ապրող ժամանակակից, քաղաքակիրթ մարդու կյանքը անհնար է առանց կրթության: Բարձրորակ կրթությունը յուրաքանչյուր մարդու կյանքի շարժիչն է և դրա կարևոր բաղադրիչը: Կրթություն ստանալով՝ մարդը ձեռք է բերում անհրաժեշտ զիտելիքներ ու հմտություններ, զարգացնում ինքնավտահություն: Անհատականությունը ձևավորվում է սովորելու ազդեցության տակ:

Կրթության բնագավառում պետական քաղաքականության հենքը ազգային դպրոցն է, որի գլխավոր նպատակը մասնագիտական պատշաճ պատրաստվածություն ունեցող և համակողմանիորեն զարգացած, հայրենասիրության, պետականության և մարդասիրության ոգով դաստիարակված անձի ձևավորումն է:

Կրթության բնագավառում պետական քաղաքականության կազմակերպական հիմքը կրթության զարգացման պետական ծրագիրն է, որը ՀՀ կառավարության ներկայացմամբ հաստատում է ՀՀ Ազգային ժողովը:

ՀՀ անկախության հոչակումից հետո սկսվել են իրականացվել կրթության ոլորտի բարեփոխումներ, որոնք հնարավորություն են տվել լուծելու համակարգում առկա շատ խնդիրներ, կայունացնելու իրավիճակը և նախադրյալներ ստեղծելու զարգացման համար: «Երևանի Վիլյամ Սարոյանի անվան հ. 138 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի զարգացման 2021-2026 թթ. ծրագիրը մշակվել է «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածին, «Հայաստանի Հանրապետության կրթության զարգացման 2016-2025 թթ. պետական ծրագիր», փաստաթղթերի հիմնադրույթներին համապատասխան՝ հաշվի առնելով մանկավարժական կոլեկտիվի ձեռքբերումները և դպրոցում առկա հիմնախնդիրները:

1. ԴՊՐՈՑԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ

*Առաքելությունը կազմակերպության ցանկայի
ապագայի մտապատկերն է:*

Դպրոցական կրթությունը մարդու անհատականության և առհասարակ նրա կյանքի հիմքն է: «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքը սահմանում է. «Հանրակրթությունը անհատի, հասարակության և պետության շահերից քիող, հանրակրթության պետական կրթակարգին համապատասխան անձի ուսուցման և զարգացման գործընթաց է, որը նպատակառուղղված է երեխայի, սովորողի մտավոր, նրա անձի՝ որպես ապագա քաղաքացու ձևավորմանը, ինքնուրույն կյանքին նախապատրաստմանը, մասնագիտական կողմնորոշմանը և մասնագիտական կրթության նախապատրաստմանը: Կրթությունը, ինչպես գիտությունը, կարելի է դիտարկել այսպես. դա ամբողջական գիտելիքների համակարգ է մարդ աշխարհի մասին, որին աջակցում են համապատասխան հմտություններ գործունեության տարբեր ոլորտներում: Նպատակը՝ կրթությունը մարդուն ծանոթացնում է հասարակության գերիշտող մասի հավատալիքներին, իդեալներին և արժեքներին: Գործառույթները հետևյալն են.

- կրթություն,
- սոցիալականացում,
- որակյալ մասնագետների պատրաստում,
- ժամանակակից տեխնոլոգիաների և մշակութային այլ արժեքների հետ ծանոթություն:

Կրթությունը սոցիալական կյանքի ամենակարևոր ոլորտներից մեկն է, որի գործելակերպից է կախված մտավոր, մշակութային և բարոյական վիճակը:

Ամենակարևոր սոցիալական հաստատությունը կրթական համակարգում դպրոցն է: Այստեղ է ձևավորվում հասարակությանը պիտանի անհատը: Դպրոցավարությունը ամենալուրջ և պատասխանատու աշխատանքն է: Այս գործառույթը իրականացնողը պետք է լինի նվիրյալ, մարդ, ում կյանքի առաջնային նպատակը պիտի լինի քայլել ժամանակի պահանջներին համընթաց՝ չանտեսելով ազգային արժեքները: Դպրոցական կրթությունն իր ուսումնական ծրագրում ներառում է տարբեր առարկաների լայն շրջանակ: Դրա շնորհիվ երեխան տարրական գիտելիքներ է ստանում գիտության գրեթե բոլոր ոլորտներում: Այն զարգացնում է մտածողությունը, խոսքը, հիշողությունը, սոցիալական կարողությունը: Այն նաև օգնում է կատարել ապագա

մասնագիտության տեղեկացված ընտրություն, որոշել, թե ինչ կցանկանար անել իր ամբողջ կյանքում: Դպրոցն ընդունում է փոքր երեխա և տալիս է սոցիալական և մտավոր զարգացած քաղաքացի:

Հիմնական դպրոցի առաքելությունը իր սովորողներին ազգային հենքի վրա տարրական և հիմնական որակյալ կրթություն տալն է՝ ապահովելով համակողմանիորեն զարգացած, հայրենասիրության և մարդասիրության ոգով դաստիարակված քաղաքացիների ձևավորումը, որոնք կարող են իրենց կրթությունը շարունակել ավագ դպրոցներում, նախնական մասնագիտական (արեհեստագործական), միջնակարգ-մասնագիտական և այլ ուսումնական հաստատություններում:

Հիմնական ընդհանուր կրթությունը պարտադիր է: Կրթական երկու աստիճաններում ապահովում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների կրթություն ստանալու իրավունքը:

Մեր օրերում և՝ հասարակական գիտակցության, և՝ պետական քաղաքականության մեջ կրթությունը, հատկապես՝ որակյալ կրթությունը և դաստիարակությունը շարունակում են մնալ գերակայությունների շարքում՝ որպես ազգային արժեք և սոցիալ-տնտեսական առաջընթացի կարևոր գործոն:

Կրթության բնագավառի գերխնդիրն է կրթության որակի բարձրացումը՝ ապահովելով համակարգի արդյունավետ գործունեությունը և քաղաքացիների՝ իրենց ձգտումներին և ընդունակություններին համապատասխան կրթություն ստանալու հավասար մատչելիությունը:

Այս առաքելության իրականացման ճանապարհին կարևորում ենք կրթական գործընթացում ժամանակավոր չիննելը: «Արագությունների», «տեղեկատվության», «ինտեգրման» անվանված քանություններուդ դարձ պահանջում է արմատական փոփոխություններ կրթական ոլորտում: Փոփոխությունների համակարգված իրականացման համար որպես ելակետ ենք ընդունում զարգացման սույն ծրագիրը, որը ենթադրում է աստիճանական իրականացում:

2. ԴՊՐՈՑԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

-Երևանի Վիլյամ Սարոյանի անվան հ. 138 հիմնական դպրոց

-Աջափնյակ վարչական շրջան

-Մարզարյան 30Ա

-+374(10)344800

-school138@schools.am

-<https://school138.weebly.com>

-www.facebook.com/dproc138

1968 թվականին Աջափնյակ թաղամասում հիմնադրվեց հ. 138 միջնակարգ դպրոց՝ քարաշեն երկու մասնաշենքով:

1983 թվականին դպրոցն անվանակոչվեց ամերիկահայ գրող Վիլյամ Սարոյանի անունով:

Դպրոցի կանոնադրությունը հաստատվել է 20.11.2002 թ., փոփոխվել է 19.10.2020-ին, ՀՀ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրում գրանցվել է 23.01.2003 թ.-ին:

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 2007 թ. ապրիլի 28-ի հ.692 հրամանով դպրոցին տրվել է կրթական գործունեության լիցենզիա՝ հիմնական ընդհանուր կրթություն իրականացնելու և համաձայն ՀՀ ԿԳՆ 29.05.2013 թ.-ի սերիա U.N0990 լիցենզիայի՝ դպրոցն իրավունք ունի իրականացնելու նաև տարրական հանրակրթական ծրագիր.

հիմնական ընդհանուր՝ 450 սահմանային տեղով,

տարրական ընդրանուր՝ 300 սահմանային տեղով:

Դպրոցը իր գործունեության ընթացքում հիմնանորոգման չի ենթարկվել, իսկ առանձին տարիներին միայն մասնակի վերանորոգումներ են կատարվել:

Դպրոցն այսօր ունի 18 դասասենյակ, առարկայական 20 կաբինետ, գրադարան, 4 լաբորատորիա, համակարգչային 2 կաբինետ, արհեստանոց, հանդիսությունների դահլիճ, մարզադահլիճ, 2 մարզահրապարակ, 2 ուսուցչանոց, 10 սանհանգույց, բուժկետ, ջեռուցման լոկալ համակարգ:

2021-2022 ուստարում դպրոցը համալրված է 19 դասարանով, որտեղ սովորում են 449 աշակետներ (տարրական դպրոցում 9 դասարան՝ 215 աշակերտով, միջին դպրոցում՝ 10 դասարան՝ 234 աշակերտով):

Դպրոցում աշխատում են թվով 31 ուսուցիչ, որոնցից 28-ը ունեն բարձրագույն կրթություն, 3-ը՝ միջին մասնագիտական:

Դպրոցն աշխատում է 5-օրյա աշխատանքային շաբաթով:

3. ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Երևանի Վիլյամ Սարոյանի անվան հ.138 հիմնական դպրոցի զարգացման ծրագրում իրատեսական նպատակներ և խնդիրներ սահմանելու համար նախ անհրաժեշտ է վերլուծել առկա իրավիճակը, բացահայտել ուժեղ և թույլ կողմերը, վերհանել առկա հիմնախնդիրները:

Վերլուծությունը համակարգված իրականացնելու համար նպատակահարմար է այն կատարել ըստ որոշակի ոլորտների՝ առավելագույնս ընդգծելով դպրոցի ուժեղ և թույլ կողմերը:

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐ	ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐ
<ul style="list-style-type: none"> • Դպրոցի գործունեությունը կանոնակարգող իրավական ակտերը (դպրոցի կանոնադրություն, տեղայնացված օրինակելի իրավական ակտեր, ներքին իրավական ակտեր), դրանց վարումը, • Կառավարման և խորհրդակցական մարմինները, • Աշակերտական համակազմը, • Մանկավարժական համակազմը, • Համագործակցությունը կրթության կառավարման մարմինների և շահառու կազմակերպությունների հետ, • Նորամուծությունների նկատմամբ մանկավարժների հետաքրքրությունը • Ուսումսական միջավայրը, • Կրթության որակը՝ ըստ սովորողների ուսումսառության արդյունքների: 	<ul style="list-style-type: none"> • Դպրոցի շենքային պայմանները և նյութատեխնիկական բազան, • Դպրոցի ֆինանսատնտեսական գործունեությունը, • Զեռնարկատիրական գործունեության բացակայությունը, • Համագործակցությունը համայնքի հետ, • Մանկավարժական համակազմում որակավորման տարակարգ ունեցողների պակասը, • S2S-ների ներդրման և օգտագործման մակարդակը:

Սույն վերլուծության արդյունքում բացահայտնվում են հետևյալ ռիսկերը

- Սեյսմիկ ու բնական աղետներով պայմանավորված վտանգներ
- Աշակերտների թվի հնարավոր նվազում, և, որպես հետևանք, աշակերտների թվի հետ կապված դպրոցի բյուջեի նվազում
- Երիտասարդ ուսուցիչների պակաս, որը կարող է պայմանավորված լինել մանկավարժի ցածր վարձատրությամբ:

4. ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

4.1 Դպրոցի գործունեությունը կանոնակարգող իրավական ակտերը (դպրոցի կանոնադրություն, տեղայնացված օրինակելի իրավական ակտեր, ներքին իրավական ակտեր), դրանց վարումը (նորմատիվ փաստաթղթեր)

Ուսումնական հաստատությունը պետք է ունենա նորմատիվ և իրավական համակարգի գարգացման հնարավորություն, իր գործունեության համար անհրաժեշտ իրավական փաստաթղթերի ցանկը և ցանկում նշված բոլոր փաստաթղթերը: Ցանկում նշված փաստաթղթերի օրինակելի տարբերակների հիման վրա պետք է կազմված և սահմանված կարգով հաստատված լինեն իր կառուցվածքին հատուկ փաստաթղթերը:

Ուսումնական հաստատությունում պետք է առկա լինեն պարտադիր գործածության երաշխավորված փաստաթղթերը, և դրանք պետք է վարվեն կարգերի պահանջներին համապատասխան: Ուսումնական հաստատությունը պետք է արդյունավետ օգտագործի գոյություն ունեցող նորմատիվ փաստաթղթերը, դրանց օրինակելի ձևերը, իր իրավասության սահմաններում մշակի հաստատության համար անհրաժեշտ նոր նորմատիվ փաստաթղթեր (ներքին իրավական ակտեր) և դրանք կիրարի աշխատանքի ընթացքում: Այս աշխատանքին մասնակցելու հնարավորություն պետք է ունենան հաստատության բոլոր աշխատակիցները: Այդ փաստաթղթերը պետք է լինեն արդյունավետ, ժամանակակից, իրականանալի (իրականացնելի), ապահովեն աշակերտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների աճ:

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության կողմից հաստատված է Հայաստանի Հանրապետության հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում գործածության ենթակա փաստաթղթերի անվանացանկը:

Ամենօրյա գործունեությունը կանոնակարգելու նպատակով դպրոցն իր իրավասության սահմաններում կարող է մշակել, օգտագործել կանոնակարգող այլ փաստաթղթեր:

Ուստի նպատակ ենք սահմանում ապահովել ՀՀ ԿԳՄՍՆ-ի կողմից հաստատված պարտադիր գործածության օրինակելի փաստաթղթերի համապատասխանությունը դպրոցի կառուցվածքային առանձնահատկություններին:

4.2 Կառավարման և խորհրդակցական մարմինները

«Հայաստանի Հանրապետության պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության օրինակելի կանոնադրության 29-րդ կետի համաձայն՝ հաստատության կառավարում իրականացնում է հիմնադիրը, նրա լիազորած պետական մարմինը, գործադիր մարմինը՝ տնօրենը, որը պաշտոնի է նշանակվում և պաշտոնից ազատվում օրենքով սահմանված կարգով: Հաստատությունում, ըստ ՀՀ կառավարության 2002 թ. Ապրիլի 23-ի N444 որոշման, իրականացվում է կողեզիալ կառավարում: Կողեզիալ կառավարումն իրականացնող մարմինը հաստատության խորհուրդն է:

«ՀՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն» ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրության 75-րդ կետով ամրագրված է. «Հանրակրթական դպրոցում կրթական գործունեության արդյունավետ կազմակերպման, ինչպես նաև զարգացման ծրագրերին աջակցելու և համայնքի հետ արդյունավետ համագործակցություն ապահովելու նպատակով ձևավորվում են խորհրդակցական մարմիններ՝ մանկավարժական խորհուրդ, առարկայական մեթոդական միավորումներ, ծնողական, աշակերտական, հոգարածուների խորհուրդներ: Հանրակրթական դպրոցում կարող են ձևավորվել խորհրդակցական կամ խորհրդատվական այլ մարմիններ»:

/Գծապատկեր 1/

Խորհրդակցական բոլոր մարմիններն ունեն իրենց կանոնադրությունը, որը կազմում է դպրոցը՝ հիմք ընդունելով օրինակելի կանոնադրությունը: Կանոնադրությամբ սահմանվում են տվյալ մարմսի գործունեության ոլորտները և կարգը:

Շատ կարևոր է, որ խորհուրդներն ունենան իրական ինքնավարություն, ազատ լինեն իրենց գործողություններում՝ պահպանելով իրենց իրավունքներն ու պարտականությունները: Այն դեպքում, եթե խորհրդակցական մարմինները գործում են ձևական, չեն կատարում կամ մասամբ են կատարում իրենց պարտականությունները, դպրոցում ուսումնադաստիարակչական, կառավարման և դեկավարման գործընթացներն էականորեն տուժում են: Դպրոցը դառնում է փակ, դպրոցում իրականացվող գործընթացները ուսուցիչների, աշակերտների և համայնքի համար դառնում են անհասկանալի, և արդյունքում նրանց և դպրոցի միջև առաջանում է անվստահության մթնոլորտ:

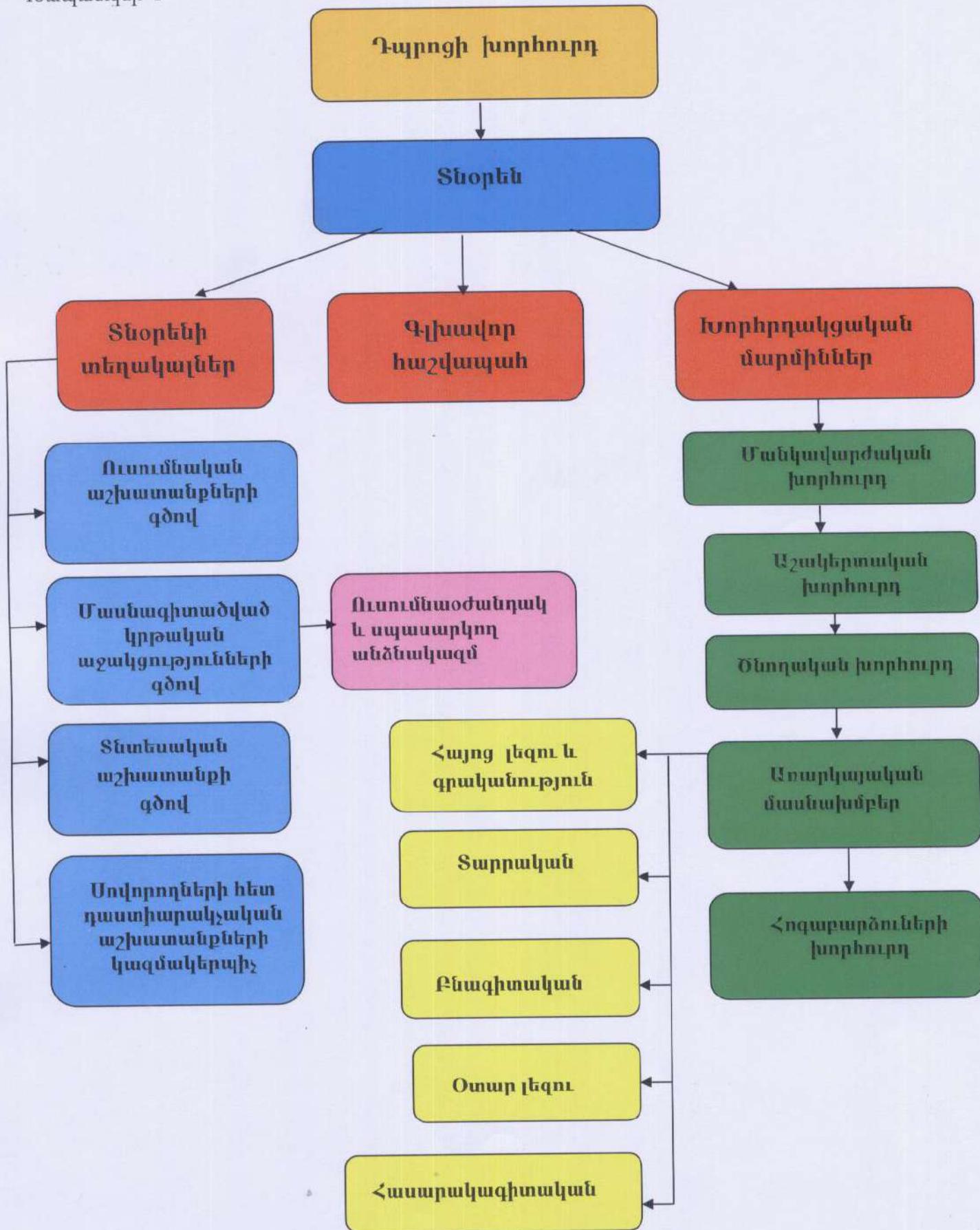
Որպես դպրոցի տնօրեն՝ պետք է կարողանալ գնահատել և ժամանակին միջոցներ ձեռնարկել խորհրդակցական մարմինների աշխատանքի արդյունավետությունը բարձրացնելու, ձևական գործընթացները դադարեցնելու համար: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է.

1. Մանկավարժական խորհրդի անդամների համար կազմակերպել սեմինարներ՝ նրանց դպրոցի հիմքարար փաստաթղթերին ծանոթացնելու համար:

2. Առարկայական մեթոդական միավորումների նախագահների համար կազմակերպել սեմինարներ «Առարկայական մեթոդական միավորման աշխատանքների պլանավորումը և կազմակերպումը» թեմայով:

3. Զարգացնել առարկայական մեթոդական մի ավորումների մեթոդական աշխատանքի կազմակերպման զինանոցը՝ գործող փորձի ուսումնասիրության միջոցով:

Գծապատկեր 1

4. Աշակերտական խորհրդի արդյունավետության խթանման նպատակով կազմակերպել կոնֆերանսներ արդի թեմաներով՝ ռիսկային վարքագիծ, բուլինգ, հայրենասիրության արդի ընկալումներ; ապահովել դպրոցի սովորողների ակտիվ մասնակցությունը ԿԳՄՍ նախարարությանը և Երևան քաղաքի հանրակրթության վարչությանը կից ձևավորվող աշակերտական խորհուրդների աշխատանքներին:

Գծապատկեր 1

4.3 Բյուջետային հնարավորություններ

Դպրոցավարության մյուս կարևոր ուղղությունը նրա բյուջետային հնարավորություններն են: Քանի որ դպրոցը հիմսական և հաճախ միակ ֆինանսավորումը ստանում է պետական բյուջեից, ապա հաջողությունների և դժվարությունների հիմսական պատճառը այդ միջոցների բավարար և անբավարար լինելն է: Դպրոցներն այսօր ֆինանսավորվում են աշակերտների թվով, և դպրոցի բյուջետային մի ջոցները բավարարում են, եթե աշակերտների թիվը դասարանում բարձր է միջինից: Եթե այդ միջոցներն անբավարար են, ապա դպրոցը բյուջետային միջոցների հետ կապված իր խնդիրները փորձում է լուծել՝ որոշ ուղղություններում քիչ ներդրումներ կատարելով: Համաձայն ՀՀ կառավարության 24.08.2006 թ.-ի N1262-Ն որոշման բոլոր պետական հանրակրթական հաստատությունների ֆինանսավորումն իրականացվում է ըստ աշակերտների թվի հետևյալ բանաձևով՝

$$Ըգ=Մթ x Սգ + Պգ,$$

որտեղ՝

Ըգ-ն մեկ տարվա համար հաստատությանը հատկացվող ընդամենը գումարն է,

Մթ-ն հաստատության սովորողների թիվն է,

Սգ-ն մեկ սովորողին ընկնող տարեկան գումարն է,

Պգ-ն հաստատության պահպանման ծախսերի նվազագույն գումարն է:

Աշխատավարձի և դրան հավասարեցված վճարումների, ինչպես նաև եկամտային հարկի վճարների ուղղություններով բյուջետային հատկացումները միջոցների սղության դեպքում, որպես կանոն, չեն փոփոխվում:

Գրասենյակային և տնտեսական ծախսերի, գույքի և սարքավորումների ձեռքբերման ծախսերի ուղղություններով բյուջետային հատկացումները միջոցների սղության դեպքում սովորաբար նվազեցվում են:

Կապի ծառայությունների ծախսերի, եկամտական բարգավայրի, վառելիքի և ջեռուցման ծախսերի, ջրմուղ-կոյուղու ծառայությունների գծով ծախսերի, կոմունալ ծառայությունների վճարների ուղղություններով բյուջետային հատկացումները միջոցների սղության դեպքում սովորաբար նվազեցվում են խնայողությունների հաշվին:

Զեռնարկատիրական գործունեությունը դպրոցի համար կլիներ լրացուցիչ ֆինանսավորման աղբյուր : Ստացված շահույթը կօգտագործվեր դպրոցի կանոնադրական խնդիրների իրազորման նպատակով: Դրա համար հարկ է:

- կազմակերպել համակարգչային ծրագրերի ուսուցում,
- ուսումնաբարտադրական գործունեության ծավալում:

Ոլորտի խնդիրները կարգավորելու նպատակով **անհրաժեշտ** է քայլեր ձեռնարկել դպրոցի բյուջետային հատկացումները ավելացնելու և այլ միջոցներ հայթայթելու ուղղությամբ, զարգացնելու տնօրենի և հաշվապահի կարողությունները՝ դպրոցի բյուջեում ֆինանսական մուտքերը և դրանց փոփոխությունները կանխատեսելու, նախահաշիվ կազմելու, ֆինանսական միջոցները նախահաշվին համապատասխան ծախսելու, հաշվետվություններ կազմելու համար:

Կարևորում ենք դպրոցի ներգրավումը միջազգային կազմակերպությունների ծրագրերին և այդ ուղղությամբ կատարվող աշխատանքները:

4.4 Աշակերտական համակազմը

Պետական դպրոցի տնօրենը պարտավոր է տվյալ տարածքում բնակվող երեխաներին (սովորողներին) ծնողի կողմից դիմում ներկայացնելու դեպքում ընդունել դպրոց՝ ապահովելով օրենսդրությամբ սահմանված նորմերին համապատասխան պայմաններ: Դպրոց ընդունելության ժամանակ սովորողի գիտելիքների ստուգում չի թույլատրվում:

Աշակերտները ոչ միայն մտավոր, այլև սոցիալական և հոգական (հմոցիոնալ) անհատականություններ են, և այս ամենն ազդում է նրանց սովորելու արդյունավետության վրա: Որպեսզի հասկանանք, թե ովքեր են մեր աշակերտները, պետք է հաշվի առնենք՝

1. նախնական գիտելիքները,
2. մտավոր գարգացումը,
3. մշակութային դաստիարակությունը,
4. գարգացվածությունը և զարգանալու հույսերը(սպասելիքները):

Դպրոցի նպատակներից են՝ գարգացնել դպրոցի ուսուցիչների կարողությունները սովորողների նախնական գիտելիքները որոշելու, սովորողների տարիքային հոգեբանությունը ձանաշելու, նրանց հետ արդյունավետ աշխատելու համար, դպրոցում ներդրված հոգեբանական ծառայությունը նպատակառուղիել սովորողներին և ուսուցիչներին անհրաժեշտ խորհրդատվություն տրամադրելու, նրանց օգնելու և դասարանում առաջացող խնդիրների լուծմանն աջակցելու համար; ապահովել յուրաքանչյուր, այդ թվում ԿԱՊԿՈՒ սովորողների գարգացման առանձնահատկություններին պամապատասխան կրթության կազմակերպում:

4.5. Սանկավարժական համակազմը

Ուսուցիչները և աշակերտները մեկ միասնական համակարգ են, և նրանց գործունեությունը փոխկապակցված է: Մենք պետք է կարողանանք գնահատել մեր մանկավարժական պոտենցիալը, ինչի համար պետք է ունենանք գնահատման չափանիշներ: Մենք կարող ենք ուսուցչին գնահատել՝ ըստ նրա կրթության և փորձառության, ըստ նրա՝ ուսուցման գործընթացում ունեցած հաջողությունների, ըստ դպրոցի գարգացման գործընթացում նրա ունեցած ներդրման: Չափանիշներ կարող են լինել օրինակ՝

1. Ունի բարձրագույն մասնագիտական կրթություն:
2. Ունի աշխատանքի 5 և ավելի տարվա փորձ:
3. Ուսուցման գործընթացում կիրառում է դասավանդման այնպիսի մեթոդներ և հնարներ, որոնք աշակերտներին հնարավորություն են տալիս ստանալու քավարար գիտելիքներ, ձեռք բերելու անհրաժեշտ կարողություններ և հմտություններ:
4. Գիտի գնահատման մեթոդաբանությունը և կարողանում է այն կիրառել:
5. Գիտի առարկայի չափորոշիչները և դասավանդելիս առաջնորդվում է չափորոշիչներով:

6. Իր աշխատանքում պատասխանատու է և պարտաձանաչ, նպաստում է դպրոցի ուսումնական և վարչական աշխատանքների կազմակերպմանը, ուսումնասիրում է գոյություն ունեցող փորձը և տարածում է իրենը:
7. Գիտի տարիքային հոգեբանությունը:
8. Գիտի և հարգում է երեխաների իրավունքները:
9. Պահպանում է մանկավարժական էթիկայի կանոնները:

Կրթության որակի բարելավումը նախ և առաջ ենթադրում է որակյալ ուսուցիչների առկայություն: Կրթության որակի բարձացման և բարեփոխումների հաջողության ապահովման առանցքային դերը պատկանում է ուսուցիչն:

Կրթության որակի բարձրացման գործողությունների շրջանակում է հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավումը, ապահով և անվտանգ միջավայրի ստեղծումը, իսկ բարձր որակավորում և պատրաստվածություն ունեցող մանկավարժական անձնակազմի առկայությունը, որոնք տիրապետում և կիրառում են ժամանակակից դասավանդման մեթոդներին, անհրաժեշտ պայման է:

Ուսուցիչ մասնագիտական կոմպետենտությունը բաղկացած է հետևյալ կարողություններից:

- Ելակետային կոմպետենցիաներ, որոնք հասուն են ունիվերսալ ուսուցիչներին և ապահովում են նպատակային, արդյունավետ մանկավարժական գործունեություն: Ասում են „Ճնշած մանկավարժ,
- առարկայական կոմպետենցիաներ, որոնք բնորոշում են կոնկրետ ուսուցիչներին և ապահովում են կոնկրետ ուսումնական առարկայի արդյունավետ դասավանդումը:

Ուսուցիչ մասնագիտական կոմպետենցիաների զարգացումը օրապահանջ է:

Գիտատեխնիկական զարգացման պայմաններում պիտի փոխվեն նաև կրթությանը ներկայացվող պահանջները: Այսօր աշակերտակենտրոն և փոխներգործուն ուսուցումը պահանջում է այնպիսի մանկավարժ ով կարևորում է աշակերտի մտածողության զարգացումը, կրթական գործընթացի ընթացքում հենվում և հարգում է աշակերտի կարծիքը, փորձում է ավելի ակտիվ ուսուցում իրականացնել:

Դպրոցի գերխնդիրն է կոմպետենտ մանկավարժ ունենալը, ով արագ հարմարվում է փոփոխություններին, կրեատիվ է, կողմնարոշվող, անընդհատ թարմացնում և ավելացնում է իր մասնագիտական գիտելիքները: Ուսուցիչ արհեստավարժության զարգացումն անհնար է դիտարկել առանց ուսուցիչ ինքնակատարելագործման, ինքնակրթության:

Մասնագիտական ինքնակատարելագործումը հնարավորություն է տալիս զարգացնելու մասնագիտական գործունեության կարողություններն ու հմտությունները: Ուսուցիչ մասնագիտական կոմպետենտության բաղադրիչները, ինչպիսիք են մանկավարժական մշակույթը, աշխատանքի նկատմամբ ստեղծագործական վերաբերմունքը, մասնագիտական որակները, գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները անընդհատ թարմացման և վերանայման կարիք են զգում: Կրթության որակի բարելավումը պահանջում է, որ ուսուցիչը ունենա մասնագիտական անհրաժեշտ պատրաստվածություն և բարոյական որակներ, կարևորի սովորելու և սովորեցնելու ժամանակակից մեթոդները, կատարելագործի մասնագիտական կարողությունները, պարբերաբար մասնակցի վերապատրաստման դասընթացների, զբաղվի ինքնակրթությամբ: Ուսումնասիրելով հիմնախնդիրը եկանք եզրակացնության, որ ուսուցիչ մասնագիտական կոմպետենտության զարգացումն արդի կրթական պահանջների արտացոլանքն է: Միավորելով պետական չափորոշիչի պահանջները, կրթական ոլորտի առաջ դրված մարտահրավերներն ու դեպի որակյալ կրթություն տանող ուղիները, պարզվում է, որ կոմպետենցիաների վրա հիմնված կրթակարգի առանձնահատկությունն այն է, որ ուսումնական

գործընթացը պետք է նպաստի սովորողի այն որակների ձևավորմանը,որոնց հետ առնչվում է առօրյա և աշխատանքային գործունեությունը կազմակերպելիս:

Վերջնարդյունքը ոչ թե տվյալ առարկայի հաջող յուրացումն է, այլ կարողունակության ձևավորումը:

Դարդոցի մանկավարժական համակազմի որակական բարելավումը համարում ենք դարդոցի ուղարկածություններից մեկը: Այն ենթադրում է ՀՀ կառավարության 14.10.2010 թ. N 1391-Ն որոշմամբ հաստատված կարգի պահանջների կատարում, այսինքն՝

Ա. Ուսումնասիրել, ընդհանարացնել մանկավարժական առաջավոր փորձը և ներդնել պրակտիկ աշխատանքում:

Բ. Որակավորման տարակարգ չունեցող, սկսնակ ուսուցիչներին նախապատրաստել առեստավորման:

Գ. Կազմակերպել մասնագիտական և մանկավարժական-մեթոդական խորհրդակցություններ, խորհրդատվություններ:

Դ. Ուսուցիչներին հաղորդակից դարձնել մանկավարժության նորագույն նվաճումներին, կազմակերպել սեմինարներ, մանկավարժական մեթոդական ընթերցումներ:

Ե. Նպաստել ուսուցիչների որակավորման բարձացմանը:

Զ. Ընդլայնել տեղեկատվական և հեռահաղորդակցման տեխնոլոգիաների ներդրման գործընթացը, ձեռք բերել ոչ միայն նոր համակարգիչներ, այլև էլեկտրոնային գրատախտակ,

Հասնել նրան, որ յուրաքանչյուր ուսուցիչ տիրապետի հեռավար կրթության կազմակերպման հարթակների գործիքներին: Այդ նպատակով կազմակերպել դասընթացներ, խթանել ուսուցիչների մասնակցությունը կրթական տարբեր ծրագրերին, հեռավար սեմինարներին:

Է. Կատարելագործել ուսուցիչների աշխատանքը կրթական կայքերի միջոցով (ԿԶՆԱԿ, ԿՏԱԿ, lib.armedu.am):

Ը. Դասապրոցեսում կրթական էլեկտրոնային ռեսուրսների կիրառման խրախուսում՝ վերապատրաստման ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվության տեղայնացման, ուսուցիչների մասնակցության խրախուսման միջոցով:

Նախատեսում ենք աջակցել մանկավարժներին մշակել և տպագրել իրենց մեթոդական աշխատանքների արդյունքների վերաբերյալ նյութերը և ստեղծել համապատասխան պայմաններ փորձարարական հետազոտական աշխատանքներն իրականացնելու համար:

4.6. Ուսումնական միջավայրը

Ուսումնական միջավայրի ճիշտ վերլուծությունը զարգացման ծրագրի կարևոր գործոններից է: Ուսումնական միջավայրը դասասենյակների և առարկայական կարինեսների, դասազրբերի և այլ գրականության, սարքավորումների և մուլտիմեդիայի, դպրոցում ձևավորված սովորեցնելու և սովորելու ավանդույթի, դպրոցի ներսում և դպրոցի դուրս առկա հասարակական հարաբերությունների ամբողջությունն է: Այն պայմանավորված է նշված բոլոր ուղղությունների առկայությամբ և փոխկապակցվածությամբ: Դպրոցը կարող է ուժեղ լինել մի ուղղությամբ, բայց այդ ուժը կթուլանա մեկ այլ ուղղության քույլ լինելու պատճառով:

Դպրոցը պետք է ձգտի, որ՝

1. դասասենյականները և առարկայական կարինետները վերանորոգված և կահավորված լինեն նոր գույքով,
2. ապահովված լինի դասագրերով և ուսումսական այլ գրականությամբ, սարքավորումներով և մուլտիմեդիայով,
3. դպրոցում ձևավորված լինեն հասարակական պահպանի հարաբերություններ, որոնք համապատասխանում են երեխաների իրավունքներին և ժողովրդավարական դպրոցի գաղափարներին,
4. դպրոցում ձևավորված լինի սովորեցնելու և սովորելու ավանդույթ (մշակույթ):

Ծնողների և երեխաների սոցիալական պատկերը պետք է նկարագրվի դպրոցի ուսումսական ծրագրում, արտացոլվի ուսումսական պլանում և իրականացվի ուսումնառության ընթացքում: Այս պահանջը դրված է նաև ուսումսական պլանի դպրոցական քաղաքիչի քաշխաման հիմքում: Դրա արդյունքում աշակերտները կունենան ուսումսական հաջողություններ, որոնք տուկուային հարաբերությամբ ներկայացվում է դպրոցի ներքին գնահատման ժամանակ:

Դպրոցի ուսումսական պլանը դպրոցի հիմսարար փաստաթղթերից է, որը ապահովում է դպրոցի կողմից պետական և հանրային պատվերի կատարումը: Դպրոցի ուսումսական պլանը պետք է կազմվի՝ ըստ սովորողների և ոչ թե ուսուցիչների կարիքների:

Այս առումով կարևորում ենք ուսումսական պլանի համապատասխանեցումը դպրոցում սովորողների կարիքներին:

Դաստիարակությունը պետության կրթական քաղաքականության և կրթության համակարգի ռազմավարական կարևորագույն խնդիրն է, քանզի կրթության գերնպատակն անձի անհատականության կայացումն է:

Դպրոցը պետք է քայլեր ձեռնարկի սովորողների դաստիարակության համակարգի կատարելագործման ուղղությամբ՝

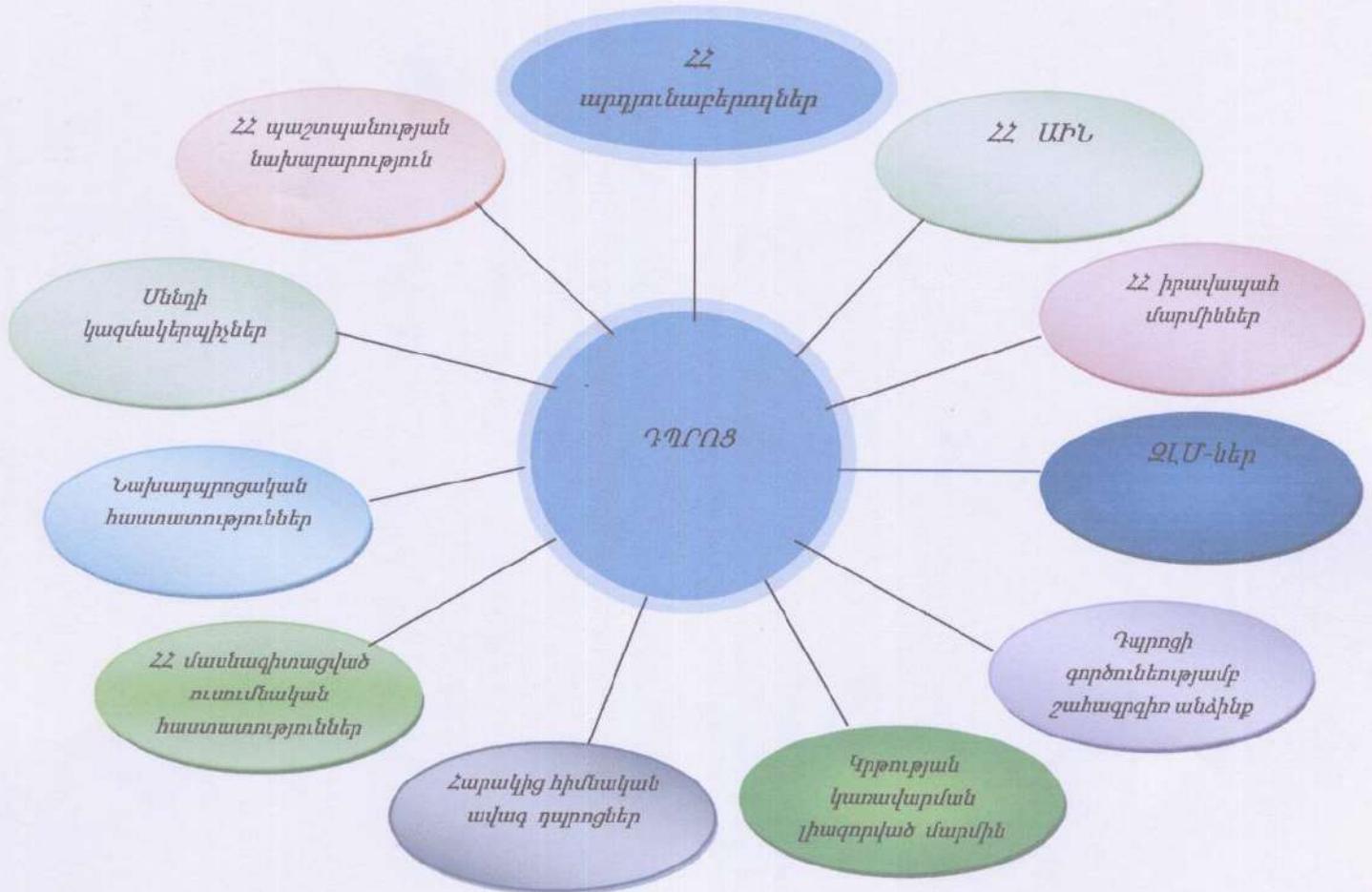
1. ծնողների ուսուցում կազմակերպելով,
2. առարկայական դասընթացներում հզորացնելով դաստիարակության մասը,
3. արտադասարանական միջոցառություններին դաստիարակչական ուղղվածություններ տալով,
4. ուսման նկատմամբ դրական վերաբերմունք ձևավորելով,
5. ծնող-դպրոց կապը հզորացնելով:

Վերոգրյալի հիմամբ՝ նպատակ ունենք բարելավելու դպրոցում իրականացվող դաստիարակչական աշխատանքները՝ մշակելով և ներդնելով արդյունավետ մեխանիզմներ, դպրոցում մտցնելով ներառական կրթություն, ներմուծելով կրթական արդի ծրագրեր, այդ թվում՝ այլընտրանքային և միջազգային: Հաշվի առնելով համայնքի աշխարհագրական դիրքը, քաղաքի կենտրոնում տեղակայված տարբեր տեսակի խմբակների անհասանելիությունը ծնողների համար, դպրոցում ձևավորել սովորողների գեղագիտական, ֆիզիկական, բնապահպանական ունակությունների խնդիրներ լուծող արտադպրոցական խմբակներ, որոնք կազակցեն ոչ միայն սովորողին, այլև ծնողին՝ ընտանիքին գերծ պահելու վտանգներից, երեխայի ազատ ժամանակը իր տարիքին համապատասխան տնօրինելով:

4.7. Դպրոցի համագործակցությունը առանձին կառույցների և նրանց ներկայացուցիչների հետ

Դպրոցի նյութատեխնիկական բազայի բարելավման և սովորողներին ու մանկավարժներին հասարակական կյանքին ակտիվորեն ներգրավելու համար անհրաժեշտ է մշտապես համագործակցել առանձին կառույցների և նրանց ներկայացուցիչների հետ: Ստորև ներկայացված Գծապատկեր 2-ը արտահայտում է այդ համագործակցության տեսլականը:

Գծապատկեր 2

4.8. Կրթության որակը

Կրթության ոլորտում հիմնական գերակայությունը որակի բարձրացումն է:
Կրթության որակի բարձրացման գործողությունների շրջանակն ընդգրկում է.

ա/ կրթական չափորոշիչների և բարելավված ծրագրերի

հետազա կատարելազործում ու ներդրում, ապահովելով կարողունակությունների ենթարադադրիչները՝ ինքնաճանաշողական, ժողովրդավարական, քաղաքացիական, մշակույթային, մարթնախիկական, գիտատեխնիկական և տնտեսական;

բ/ կրթության բոլոր մակարդակներում դաստիարակության բաղադրիչի ամրապնդում՝ պետականության դերի գիտակցման, հայրենասիրական, քաղաքացիական և Էկոլոգիական ուսուցման և դաստիարակության միջոցներով բոլոր սովորողներին գինելով հասարակության կայուն զարգացմանը նպաստող գիտելիքներով և կարողություններով:

Կրթության որակը կարելի է բարձրացնել՝ բացահայտելով իրավիճակը գնահատելու միջոցով այն փոխելու հնարավորությունները: Անհրաժեշտ է դիտարկել հետևյալ գործոնները:

1. Ուսումսական գործընթացի ֆաստացի վիճակը:
2. Կրթական գործընթացի կատարողականը:
3. Կրթական գործընթացի արդյունավետությունը:
4. Կրթական գործընթացի որակը կրթական աստիճաններում:
5. Դասերի, ուսումսական միջոցառությունների որակը:

Մեր առջև խնդիր էնք դնում բարձրացնելու աշխատանքային կարգապահությունը և ուսուցման որակը:

4.9. Նորարարություն և տեխնոլոգիաներ

Մանկավարժական գիտության, կրթական նոր տեխնոլոգիաների զարգացումն էլ ավելի է խթանում դասավանդման նոր մեթոդների, ուսուցման նոր ձևերի մշակումը: Այսօր արդեն նորություն չեն դասավանդման փոխներգործուն, աշակերտակենտրոն մեթոդները, ուսուցման կազմակերպման տարրեր եղանակները, հեռավար ուսուցման ձևերը:

Դպրոցում այսպիսի փոփոխություններ կատարելը պահանջում է ժամանակ և միջոցների ներդրում: Հնարավոր չեն սեմինարի կամ վերապատրաստման դասընթացի միջոցով բոլոր ուսուցիչների մոտ ձևավորել ուսուցման ժամանակակից մեթոդների, S2S-ների արդյունավետ կիրառման կարողություններ: Ուսուցիչը պետք է ժամանակ ունենա նոր գիտելիքներ սուսանալու, դրանք գործածելու, սխալները ուղղելու և մոտեցումները վերանայելու համար: Դպրոցի վարչական կազմն էլ պետք է կարողանա ուսուցչի աշխատանքը վերահսկել, անհրաժեշտ օժանդակություն ցույց տալ և ապահովել նոր ստացած գիտելիքների և հմտությունների կիրառումը:

Մյուս կողմից՝ ցանկալի է, որ դպրոցն ըստ իր զարգացման առաջնահերթությունների ներդնի գիտականորեն հիմնավորված որևէ նոր, զարգացում ապահովող գիտամանկավարժական նորարարություն: Այն հնարավորություն կտա դպրոցի աշխատակիցներին, աշակերտներին և ծնողներին, ինչպես նաև հիմնադրին գնահատելու դպրոցի շանքերը գիտական տեսանկյունից՝ դրանով դպրոցը առանձնացնելով մյուս դպրոցներից, օգտագործելով, տարածելով հաջողված փորձի արդյունքները:

Այս հիմնախնդիրները լուծելու նպատակով հարկ ենք համարում S2S-ների կիրառման միջոցով բարձրացնել ուսուցման արդյունավետությունը, ուսուցման կազմակերպման կողեկտիվ եղանակի միջոցով ապահովել սովորողների անհատական առաջընթացը:

**5. ԴՊՐՈՑԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴՐԵՐԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ, ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԵՐԸ,
ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑՆ ՈՒ ՖԲՆԱՆՍԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ**

Առկա հիմնախնդիր- ները	Հիմնախնդիրի լուծման գործողությունները	Պատասխանա- տունները	Կատարման ժամանակա- ցույցը	Ֆինանսա- կան միջոցները	Հնարավոր ոխուերը
Համակարգչա- յին լսարանի հարստացում և վերազինում	1. Պետական ֆինանսավորման միջոցների արդյունավետ օգտագործում 2. Երջանավարտների և բարերարների ներզրավում	Կառավարման խորհուրդ Տնօրեն	2021-2026թթ.	2.000.000 ՀՀ դրամ /տարեկան/	Ֆինանսական միջոցների բացակայություն, համայնքի և բարերարների հետ համագործակ- ցության անհնարինություն՝ կապված հետպատերազմյան իրավիճակում խնդիրների առաջնահերթության հետ
Ուսումնաժամանակակից նյութերի բազայի թարմացում	Պետական ֆինանսավորման միջոցների արդյունավետ օգտագործում	Տնօրեն Տնօրենի ուսումնական գծով փոխտնօրեն	2021-2026թթ.	200.000 ՀՀ դրամ /տարեկան/	
Էլեկտրոնային գրադարանի ստեղծում	Պետական ֆինանսավորման միջոցների արդյունավետ օգտագործում	Կառավարման խորհուրդ, Տնօրեն, Գրադանավար օպերատոր	2021-2026թթ.	Պայմանավոր- ված տվյալ տարկա բյուջեով	Ֆինանսական միջոցների բացակայություն, Մոտիվացիայի պակաս
Էլեկտրոնային հրաձգարանի հիմնադրում	Պետական ֆինանսավորման միջոցների արդյունավետ օգտագործում	Տնօրեն Զինդեկ	2024-2026թթ.	500.000 ՀՀ դրամ /տարեկան/	Ֆինանսական միջոցների բացակայություն,
Էլեկտրոնային գրատախտակ- ների ձեռքբերում	Պետական ֆինանսավորման միջոցների արդյունավետ օգտագործում	Կառավարման խորհուրդ, Տնօրեն	2021-2026թթ.	950.000 ՀՀ դրամ /տարեկան/	Ֆինանսական միջոցների բացակայություն,

Աշակերտական գույքի ձեռքբերում	Պետական ֆինանսավորման միջոցների արդյունավետ օգտագործում	Կառավարման խորհուրդ, Տնօրեն	2021-2026թթ.	700.000 ՀՀ դրամ /տարեկան/	Ֆինանսական միջոցների բացակայություն,
Գիտական, սպորտային, բնապահպանական, մշակութային մրցույթների մասնակցություն	Միջազգային կրթական ծրագրերից ստացվող նյութական և ֆինանսական միջոցների հաշվին	Տնօրեն, փոխտնօրեններ	2021-2026թթ.		Մանկավարժական համակազմի մոտիվացիայի բացակայություն, սովորողների պասիվ մոտեցում
Սոցիալապես անապահով ընտանիքների, միակողմանի և երկկողմանի ծնողազուրկ երեխաներին աջակցության ցուցաբերում	1. Պետական ֆինանսավորման միջոցների արդյունավետ օգտագործում 2. Խորհրդակցական մարմինների հետ համակարգված համագործակցություն	Տնօրեն, փոխտնօրեններ, խորհրդակցական մարմիններ	2021-2026թթ.	Պայմանավորված տվյալ տարվա բյուջեով	Սոցիալապես անապահով սովորողների բացակայություն
Արտարյուջետային միջոցների հոսքի բացակայություն	Հնարավորության դեպքում ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացում և շահույթի օգտագործում դպրոցի կակոնադրական խնդիրների լուծման համար	Կառավարման խորհուրդ, Տնօրեն	2021-2026թթ.		Ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման դժվարություններ
Մանկավարժական աշխատողների միջնից բարձր տարիքը	Մանկավարժական թափուր հաստիքների դեպքում երիտասարդ մասնագետների ներգրավում	Տնօրինություն	2021-2026թթ.		Համապատասխան մասնագետների բացակայություն

6. ՀՊՐՈՑԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՆԱԽԸՆՏՐԵԼԻ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Դպրոցում հարկավոր է հաստատել հանրակրթության կազմակերպման հետևյալ սկզբունքները.

- Հանրակրթությունը պետք է իրականացվի ազգայինի հենքի վրա՝ համամարդկային արժեքների ներդաշնակ գուգորդմամբ:
- Հանրակրթությունը պետք է նպաստի մարդու և քաղաքացու շահերին, ծառայի անհատին ու ժողովրդին:
- Հանրակրթությունը իրականացվում է ՀՀ պաշտոնական լեզվով՝ գրական հայերենով: Այն նպատակառուղղված է հայոց լեզվի, հայ ժողովրդի մշակութային ժառանգության պահպանմանն ու զարգացմանը, ազգային ինքնության ու միասնության պահպանմանը:
- Հանրակրթությունն իրականացվում է ուսուցման և դաստիարակության միասնականության սկզբունքով՝ պահպանելով իր աշխարհիկ բնույթը, զերծ մնալով խորականությունից ու սահմանափակումներից: Այն հավասարապես մատչելի է յուրաքանչյուրին՝ անկախ ազգությունից, ուսայից, սերից, լեզվից, դաշտանքից, քաղաքական կամ այլ հայացքներից, սոցիալական ծագումից, գույքային կամ այլ դրությունից:
- Հիմնական կրթությունը պարտադիր և հասանելի է յուրաքանչյուր անձի՝ անկախ նրա հետաքրքրություններից, մասնագիտական նախնական կողմնորոշումից, մտավոր և ֆիզիկական կարողություններից:
- Հանրակրթությունն իրականացվում է՝ սովորողների տարիքային առանձնահատկություններին և զարգացման մակարդակին համապատասխան:

7. ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ և ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Կրթության բովանդակային բաղադրիչներն են.

- գիտելիքների համակարգ,
- կարողություններ և հմտություններ,
- արժեքային համակարգ:

Այսօր, երբ կրթական բարեփոխումների հիմնական պահանջներից մեկը դարձել է աշակերտակենտրոն ուսուցումը, անցում է կատարվել գիտելիքակենտրոն համակարգից ուսուցման եռակենտրոն համակարգի՝ գիտելիքներ, կարողություններ և հմտություններ, արժեքային համակարգ, և խնդիր է դրվել սովորեցնելու սովորել, առաջնային պլան են մղվում այդ խնդիքների լուծմանն ուղղված մեթոդներն ու մեթոդական հնարները: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է սովորողին ծանոթացնել ծանաչողության մեթոդներին և ձևավորել դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ և հմտություններ:

Սովորող պետք է գիտակցի սեփական մշակույթի, լեզվի, պատմության, արվեստի, ավանդույթների, ազգային և այլ արժեքների կարևորությունն ու նշանակությունը և լինի դրանց կրողը:

Սովորների առողջության պահպանման նպատակով նախատեսվում է՝

- հնարավորինս բացառել անորակ սննդի մուտքը դպրոց,
- մանկական հիվանդությունների կանխարգելման նպատակով համագործակցել արտադպրոցական քժկական հաստատությունների հետ,
- ՆԶՊ ուսուցչի, ՄԿԱ գծով տնօրենի տեղակալի և դասղեկների հետ հաճախակի կազմակերպել կանխարգելիշ միջոցառումներ,
- ուսուցիչների և դասղեկների հետ պարբերաբար անցկացնել քննարկումներ դասարանական և տնային աշխատանքներին հատկացված ժամաքանակի ուղիղությամբ շափերի ապահովման վերաբերյալ,
- միջոցառումների, զեկույցների միջոցով մշտապես անդրադառնալ դարին բնորոշ խնդիրներին /ՄԻԱՎ-ԶԻԱՀ, թմրամոլություն, համակարգչային կախվածություն, սեռավարակներ, COVID-19/:
- պարբերաբար կազմակերպել հանդիպումներ ճանապարհային ոստիկանության վերկայացուցիչների, ինչպես նաև ոստիկանության անշափահասների գծով տեսուչի հետ:

8. ԴՐՈՅԻ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Մեր կարծիքով դպրոցում դաստիարակչական համակարգի կատարելագործման նպատակով անհրաժեշտ է՝

- դաստիարակչական գործընթացներում առաջնորդվել միասնական սկզբունքներով և կանոններով, միասնական մանկավարժական պահանջներով,
- ծնողներին ակտիվորեն ընդգրկել դպրոցի դաստիարակչական գործընթացներում,
- հետևել, որ դաստիարակչական աշխատանքները հիմնվեն հստակ նախագծված դասղեկական պլանների վրա,
- վերլուծել դպրոցի դաստիարակչական միջավայրը և բացահայտելով առկա խնդիրները և բացթողումները՝ ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցառումներ,
- քայլեր ձեռնարկել աշակերտների, ինչպես նաև աշակերտների և ուսուցիչների միջև բավարար համագործակցություն, հաղորդակցության համար դրական միջավայր ստեղծելու ուղղությամբ,
- դասղեկական ժամերի և արտադասարանական միջոցառումների միջոցով իրականացնել բարոյական և հայրենասիրական դաստիարակության ծրագրեր,
- ընդլայնել ինչպես դասարանների, այնպես էլ առանձին աշակերտների ներդպրոցական և արտադպրոցական դաստիարակչական բնույթի միջոցառումներին մասնակցելու հնարավորությունները,
- դպրոցում ստեղծել «Ծնողական համալսարան» և դրանում ընդգրկել դասղեկների, հոգեբանների, մանկավարժական գիտության տարբեր մասնագետների: Անհրաժեշտ է նաև պարբերաբար վերլուծել այդ համալսարանում հավաքագրված դաստիարակչական բնույթի խնդիրները, որոնք առնչվում են ծնողների կողմից այս ուղղությամբ բավարար գիտելիքներ, կարողություններ և հմտություններ տրամադրելուն և նպատակ ունեն օգնելու վերջիններիս, համագործակցել իրավապահ մարմինների հետ

- արտակարգ իրավիճակներում քաղաքացիական պաշտպանության գիտելիքի կիրառական հմտությունների զարգացում՝ դպրոցի համագործաքցային վարժանքների, մասնագետների ներգրավմամբ թեմատիկ սեմինարների միջոցով:

9. ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

*Հայրենապաշտական դաստիարակություն –
ահա՝ մեր փրկության խարիսխը:
Գ. Նժեկ*

Սովորողների հայրենասիրական դաստիարակությունը մշտապես եղել է ժամանակակից դպրոցի ուշադրության կենտրոնում, քանի որ մանկությունն ու պատանեկությունը ամենանպաստավոր շրջանն են անձի մոտ հայրենիքի նկատմամբ պատկերացումները ձիչու ձևավորելու, սեր արմատավորելու համար:

Հիմք ընդունելով հանրակրթության՝ սովորողներին ազգային և համամարդկային արժեքներին հաղորդ դարձնելու առաջնայնության սկզբունքը՝ սովորողի գեղագիտական և բարոյական դաստիարակությանը, ազգային մտածողության զարգացմանը, ինչպես նաև հայրենասիրական դաստիարակությանը աջակցելու նպատակներին հասնելու համար մեր կարծիքով անհրաժեշտ ենք համարում՝

- դպրոցի վարչական և ուսուցչական անձնակազմին ակտիվորեն ընդգրկել սովորողների հայրենասիրական դաստիարակության ծավալման և կատարելագործման գործընթացներում,
- պարբերաբար համակարգել, վերլուծել և գնահատել ծրագրավորված հայրենասիրական միջոցառումների կատարման արդյունավետությունը,
- դպրոցական հիմնական բոլոր միջոցառումներն իրականացնելիս ապահովել հայկական խորհրդանշների և հայրենասիրական զաղափարների գործածումը,
- ամփոփել և տարածել հայրենասիրական դաստիարակության ասպարեզում լավագույն մասնագետների մանկավարժական առաջավոր փորձը,
- հայրենասիրական դաստիարակության արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով ներդնել աշխատանքի նոր ձևեր և մեթոդներ, ինչպիսիք են զանգվածային լրատվության միջոցները և ժամանակակից տեխնոլոգիաները՝ ֆիլմեր, սկավառակներ, էլեկտրոնային նյութեր և այլն,
- դպրոցի աշակերտական խորհրդին ընդգրկել ուսումնահայրենասիրական դաստիարակությանն ուղղված միջոցառումներում,
- հաճախակի անցկացնել ուսումնահայրենասիրական բնույթի մրցույթներ, հանդիպումներ, գրույցներ և այլ միջոցառումներ, ինչպիսիք են՝ «Հայոց պատմություն», «Հայ ազգ», «Հայոց լեզու», «Հայ ընտանիք» թեմաներով հանդիպումները, գրույցները, սեմինարները և այլ միջոցառումները,

- հայտնի մարդկանց, զինվորների, հայ ազատամարտիկների, պատերազմի հաշմանդամների հետ հանդիպումները,
- հարստացնել և համալրել հայրենասիրական դաստիարակության կազմակերպման և իրականացման համար անհրաժեշտ մանկավարժական տեղեկատվական բանկը:

10. ԴՊՐՈՑՈՒՄ ԱՌԿԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՔԱՅԼԵՐ

Դպրոցը չի հիմնանորգվել սկսած հիմնադրումից, իսկ առանձին տարիներին միայն կատարվել են ընթացիկ վերանորոգումներ: Դպրոցն ունի հիմնանորոգման կարիք: Դպրոցում գործող մարզադասահիմքը և մարզահրապարակների վիճակն անմիտթար է: Ուսումնական հաստատությունում առարկայական ծրագրերի յուրացումը դասապրոցեսի ընթացքում մատչելի դարձնելու համար համակարգչային գրագիտությունը չափազանց կարևոր է և՝ ուսուցիչների և՝ սովորողների համար:

Չնայած համակարգչային երկու կարինետներում տեղադրված 19 համակարգիչներն իրենց նպատակին են ծառայում, այնուամենայնիվ տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաները քիչ են և հասանելի չեն բոլոր սովորողներին:

Այսօր հիմնական դպրոցը ֆինանսավորվում է պետական բյուջեի միջոցներից՝ ըստ իրականացվող հանրակրթական ծրագրերի՝ կախված սովորողների թվից:

Պետական բյուջեից ստացված գումարը բավարար չէ դպրոցում առկա խնդիրները լուծելու համար: Անհրաժեշտ է հայրածել լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ: Այդ առումով պետք է ակտիվացնել հոգաբարձուների խորհրդի՝ որպես հանրակրթական դպրոցի խորհրդակցական մարմնի գործունեությունը՝ դպրոցի համար ֆինանսական միջոցների հայթայթման և արտաքուջետային ֆոնդի ձևավորման գործընթացում:

Դպրոցի կարիքները հոգալու համար անհրաժեշտ ենք համարում ծավալել ձեռնարկատիրական գործունեություն՝ որպես ֆինանսավորման լրացուցիչ աղյուր: Այդպիսի աղյուրներ կարող են լինել.

- Հիմնադրի սահմանած կարգով վճարովի կրթական ծառայությունների մատուցումից ստացված միջոցները,
- ՀՀ օրենսդրությամբ չարգելված և կանոնադրությանը չհակասող գործունեությունից ստացված միջոցները,
- Տարածքների և գույքի վարձակալությունը,
- Բարեգործների նպատակային ներդրումները, նվիրատվությունները,
- Դպրոցի շրջանավարտների խորհուրդը, որը կնպաստի շրջանավարտների արդյունավետ և նպատակային մասնակցությունը դպրոցի խնդիրների լուծմանը.
- Ուսումնաարտադրական գործունեության ծավալում և արտադրանքի իրացում.
- Արտադրոցական դաստիարակության կազմակերպում:

Դպրոցի գործունեության արդյունավետությունը բարձրացնելու համար կարևորում էնք դպրոցի ներքին և արտաքին գնահատումը, որի մեխանիզմը նախատեսված է «Հանրակրթության մասին» օրենքով: Ներքին և արտաքին գնահատումն անհրաժեշտ է ուղղորդել սովորողին մատուցվող կրթական ծառայությունների որակի բարձրացմանը:

Որպես դպրոցի տնօրեն՝ կարող եմ իրականացնել սույն ծրագիրը դպրոցի խորհրդի՝ կողեզիալ կառավարման մարմնի հետ լիարժեք համագործակցությամբ: Կարևորում եմ նաև համագործակցությունը տնօրենի՝ ուսումնական աշխատանքի գծով, մասնագիտացված աջակցությունների գծով, տնտեսական աշխատանքի գծով տեղակալների, սովորողների հետ դաստիարակչական աշխատանքների գծով կազմակերպչի, ուսուցիչների, զինդեկի, դպրոցի ուսումնաօժանդակ և սպասարկող անձնակազմի, բուժքրոց հետ:

Ծրագրի բովանդակության մեջ առաջադրված խնդիրները լուծելու և կրթական գործընթացը դպրոցում ավելի արդյունավետ կազմակերպելու համար անհրաժեշտ է մշտապես առաջնորդվել ՀՀ օրենքներով և դպրոցին առնչվող իրավական ակտերով: Ներկայացված ծրագիրը նախնական է, որը կարող է ենթարկվել փոփոխությունների: Այս ծրագրի յուրաքանչյուր կետ պետք է քննարկվի դպրոցի աշխատակազմի հետ և միասնական հավանության արժանանալուց հետո իրականացվի: Ծրագրի իրականացման արդյունավետությունն ապահովելու նպատակով անհրաժեշտ եմ համարում տարին առնվազն երկու անգամ դպրոցի կառավարման խորհրդի անդամների, դպրոցի տնօրինության, մանկավարժական խորհրդի, աշակերտական խորհրդի, ծնողական խորհրդի մասնակցությամբ կազմակերպել խորհրդակցություններ և քննարկումներ, որոնց ընթացքում կը քննարկվեն ծրագրի առաջնային կարևորություն ունեցող դրույթները և կը նշունքուն համապատասխան որոշումներ՝ հետագա աշխատանքներն արդյունավետ իրականացնելու համար:

Որպես ավանդական դպրոցի դեկանար միշտ ել առաջնորդվել եմ հետևյալ սկզբունքով՝ ստեղծել նորը՝ որպես հենք ընտրելով ավանդականը:

Հետագա գործունեությունն նույնպես ընթանալու է այս սկզբունքով:

Կրթության կառավարման առջև ծառացած մարտահրավերները, ըստ իս, հետևյալն են. ուսուցիչների ցածր աշխատավարձեր, ուսումնական հաստատությունների անբավարար նյութական և տեխնիկական աջակցություն, կադրերի պակաս, կրթության անբավարար մասնագիտական մակարդակ, ընդհանուր մշակույթի անբավարար մակարդակ, տար սննդի կազմակերպում:

Աշխատանքիս ողջ ընթացքում աշխատելու եմ հնարավորինս շտկել բացերը, ձևավորել այնպիսի միջավայր, որը կգրավի թե՛ ուսուցչին և թե՛աշակերտին:

Մեծապես կարևորելով դպրոցի տնօրենի պաշտոնը, լիազորություններն ու պարտականությունները, պատասխանատվության աստիճանը՝ ընտրվելու դեպքում կառաջնորդվեմ դպրոցի դեկավարման ժողովրդավարական սկզբունքներով, նպատակային հետևողական գործելակերպով, կրարձրացնեմ կառավարման արդյունավետությունը՝ ապահովելով դպրոցի զարգացման ծրագրի իրականացումը: Խորապես համոզված եմ, որ դպրոցի տնօրենը ժամանակակից ուսումնական հաստատությունում ուսուցիչների դեկավարն է, թիմի առաջնորդը, միևնույն ժամանակ կրթության գործընթացի բոլոր մասնակիցների գործընկերը: